

Moduł 4

Żywienie psa w poszczególnych etapach życia

Pies jak każda żywa istota wymaga właściwego żywienia, aby zachować zdrowie i żywotność. Warunkiem zdrowego żywienia jest więc poznanie potrzeb swojego zwierzaka.

W dzisiejszym module omówimy żywienie:

- szczeniąt
- dorosłych psów
- ciężarnych suczek
- wymagania żywieniowe psów
- regularność posiłków

4.1 Wprowadzenie

Zapotrzebowanie żywnościowe człowieka jest różne w zależności od jego wieku

Człowiek pod względem zapotrzebowania żywnościowego niczym nie różni się od psa.. Cały organizm może dobrze funkcjonować tylko pod warunkiem otrzymywania dostatecznej ilości energii. Nerwy, mięśnie, gruczoły, tkanka łączna potrzebują energii.

Tak samo dzieje się u zwierząt domowych.

Zwierzęta bardzo szybko przechodzą poszczególne etapy rozwoju. Należy zatem tak karmić je aby zaspokoić ich wszystkie potrzeby żywieniowe służące do prawidłowego rozwoju i zdrowia.

4.2 Żywienie szczeniąt

Szczenięta mają szczególne potrzeby żywieniowe. Okres intensywnego wzrostu, w jakim znajdują się od chwili narodzin do osiągnięcia dojrzałości zwiększa zapotrzebowanie młodego psa na energię, białko, wapń, fosfor oraz tłuszcze. Konieczne jest także dostarczenie maluchowi właściwej ilości nienasyconych kwasów tłuszczowych, cynku, miedzi, witamin (zwłaszcza A i E). Ważne jest zatem, aby dieta szczenięcia była odpowiednia do jego potrzeb czyli zapewniała wszystkie niezbędne składniki oraz niezbędną ilość kalorii.

Należy również pamiętać, aby dieta młodego psiaka umożliwiała harmonijny rozwój i nie prowadziła do nadmiernego przyrostu wagi,

gdyż może to doprowadzić do przedwczesnej otyłości i późniejszych problemów ze stawami (zwłaszcza u ras predysponowanych do przemieszczenie stawu biodrowego).

Podstawowe zasady żywienia szczeniąt

W pierwszych 4 tygodniach życia szczeniąt podstawowym pokarmem jest dla nich mleko matki, które zapewnia odpowiednią ilość białka i wszystkich składników odżywczych. Mleko matki zawiera również przeciwciała, dzięki którym szczeniaki nabywają odporności chroniącej je przed chorobami aż do zakończenia okresu karmienia (czyli optymalnie do 12 tygodnia życia). W ciągu pierwszych tygodni nie należy podawać szczeniętom żadnych stałych pokarmów, gdyż ich układ pokarmowy nie jest jeszcze przystosowany do tego rodzaju pożywienia.

Od 4 tygodnia życia, gdy maluchom rosną już zęby można zacząć włączanie stałych pokarmów do diety. Oczywiście szczenięta nadal jeszcze powinny ssać matkę, jednak powoli mogą próbować jeść naturalne pożywienie. Pożywienie takie musi być wysokiej jakości i zawierać dużą ilość pełnowartościowego białka.

Po ukończeniu 6 tygodnia życia stały pokarm psiaka może stać się już podstawą diety. Posiłki należy podawać ok. 3-4 razy w ciągu dnia.

Do 6 miesiąca życia szczeniak nadal intensywnie rośnie, więc w dalszym ciągu podajemy mu wysokowartościowy pokarm. Po ukończeniu 6 miesiąca życia zmniejszamy ilość posiłków w ciągu dnia do dwóch. Pamiętajmy, że dla szczeniąt w okresie wzrostu ważne jest dostarczanie odpowiedniej ilości fosforu i wapnia. Karmienie psa wyłącznie mięsem może zachwiać równowagę fosforowo-wapniową w organizmie, co może niekorzystnie wpłynąć na rozwój kości i przemianę materii.

Lepiej unikać jednoczesnego podawania mięsa oraz gotowej zbilansowanej karmy. Nie należy także podawać szczeniętom mleka krowiego, gdyż większość piesków słabo toleruje laktozę w nim zawartą, co bywa przyczyną biegunk, które mogą zagrażać zdrowiu, a nawet życiu szczenięcia. Zamiast mleka można czasami podać

maluchowi odrobinę jogurtu lub kefiru. Jednak do picia powinno się przede wszystkim podawać świeżą czystą wodę.

Chcąc dobrze karmić nasze szczenię powinniśmy przy układaniu menu wziąć pod uwagę następujące czynniki: wielkość zwierzęcia, jego rasę, szybkość wzrostu oraz ilość i rodzaj jego aktywności fizycznej. Należy wiedzieć, że pieski ras małych kończą proces wzrostu ok. 9-12 miesiąca, natomiast psy ras dużych rosną do 12, a nawet 24 miesiąca, zatem karmienie psa rozpoczynamy w różnym, w zależności od rasy wieku, jednak zawsze dopiero po zakończeniu okresu wzrostu. Zawsze też dostosowujemy dzienną ilość pożywienia do indywidualnych potrzeb naszego psa, aby uniknąć późniejszych problemów zdrowotnych.

Właściwa dobową ilość posiłków/karmień.

Musimy pamiętać, że ilość posiłków podawanych psu w ciągu dnia zależy nie tylko od jego wieku, ale także i od jego wielkości. W zależności od wieku, rosnące psy karmimy w następujący sposób:

- szczenię w wieku 6-12 tygodni – karmimy 5-4 razy dziennie;
- szczenię w wieku 3-6 miesięcy – karmimy 3 razy dziennie;
- młodego psa w wieku 7-12 miesięcy – karmimy 2 razy dziennie;
- psa po ukończeniu 1 roku – karmimy 1-2 razy dziennie (zimą częściej i obficie energetycznie).

Mówi się powszechnie, że organizm żywy jest tym, co je. To popularny truizm, który jednak zawiera w sobie naprawdę bardzo dużo prawdy! Niestety nasze zwierzaki są jednak często żywione źle, a opiekunowie nie łączą potem wynikających z tego chorób i dolegliwości, ze stosowaną dietą. To niestety bardzo duży błąd!

Największe problemy żywieniowe są związane ze stosowaniem wysoko przetworzonych karm przemysłowych i weterynaryjnych.

Często dokonana zmiana sposobu odżywiania na naturalny pokarm pomaga pozbyć się popularnych problemów, takich jak matowa sierść, niedobory witamin, problemy z przewodem pokarmowym.

Tymczasem, prawidłowe żywienie psów rosnących pomaga zachować pupila w zdrowiu i dobrej kondycji na całe lata. Może też uchronić go przed wieloma nawet poważnymi schorzeniami (np. chorobami nerek, niedokrwistością, alergiami pokarmowymi, cukrzycą).

Zwierzaki niestety nie mają samodzielnej możliwości wyboru najbardziej wartościowego pokarmu dla siebie.

Pamiętajmy więc, że to wyłącznie my jesteśmy odpowiedzialni za odpowiednie skomponowanie diety swojego psa. Nasze psiaki muszą więc być karmione pożywieniem zdrowym dla nich i dostosowanym do ich indywidualnych potrzeb.

4.3 Żywienie dorosłych psów

Od momentu zakończenia wzrostu (ok. roku dla psów małych ras i ok. 1,5 roku dla psów dużych ras) należy przestrzegać zasad żywienia odpowiadających potrzebom dojrzałych osobników. Zdrowy dorosły pies, powinien być karmiony raz dziennie (psy małe i miniaturowe 2 razy dziennie), o tej samej porze. Stała godzina podawania pokarmu sprzyja jego całkowitemu wchłanianiu i wykorzystaniu. Pokarm podawany domowemu pupilowi powinien być zawsze świeży i przygotowany specjalnie dla niego. Nie wolno zapomnieć o stworzeniu psu stałego dostępu do świeżej, niegazowanej czystej wody, bez względu na porę roku.

Przygotowując miskę dla naszego zwierzaka należy mieć na uwadze, że psy poprzez udomowienie, żywieniowo stały się całkowicie zależne od człowieka. Jeśli zatem nie dostarczymy im w odpowiednich proporcjach niezbędnych do życia składników, nie mogą samodzielnie uzupełnić niedoborów pokarmowych. Skutki nieprawidłowego żywienia dają o sobie wówczas znać, w postaci problemów zdrowotnych i zmienionym zachowaniu (np. smutek, apatia lub nadmierna pobudliwość). Odpowiednio żywiony pies nie jest nadpobudliwy ani ociężały.

W diecie psa powinno znajdować się zarówno mięso jak i tłuszcz, biały ser, warzywa, węglowodany, ugotowane jajka z potłuczoną na drobno skorupką. Im bardziej urozmaicimy posiłki naszego psa, tym będzie on szczęśliwszy i zdrowszy. W wymyślaniu posiłków należy jednak zawsze kierować się zdrowym rozsądkiem, pamiętając o tym, że nie wszystko co smaczne i zdrowe dla ludzi jest zdrowe dla naszego psiego przyjaciela.

Drugim często popełnianym przez właścicieli błędem w żywieniu psów jest naprzemienne podawanie przygotowywanych posiłków z gotowymi karmami. Podając psu dodatkowo mięso lub rybę zaburzamy strukturę fosforowo-białkową co staje się groźne dla jego zdrowia. Podawanie karm z kaszą, ryżem, czy makaronem nie tylko niepotrzebnie zwiększa kaloryczność posiłku co może przyczynić się do otyłości, ale przede wszystkim zaburza odpowiednie proporcje składników odżywczych.

Zdrowo odżywiany pies ma silną lśniąca sierść, nie ma problemu z uszami ani ropieniem oczu a jego stolec jest zwarty, dobrze uformowany, połyskliwy o umiarkowanym zapachu.

Jeśli zauważysz że Twój pies jest smutny, bez chęci do spacerów, jego sierść jest matowa, łamliwa i nadmiernie wypada, oczy i uszy ropieją, a stolce wolne o mocnej woni, zastanów się czy dostarczasz mu wszystkich niezbędnych dla niego składników pokarmowych.

4.4 Żywienie psich seniorów

Gdy nasz pies zaczyna się starzeć, powinniśmy zadbać o odpowiednią dla jego wieku dietę. U różnych psów starość rozpoczyna się w różnym wieku – ma to głównie związek z wielkością zwierzęcia. Przyjęło się, że psy ras małych wkraczają w wiek starczy, gdy ukończą 9-12 lat, psy ras średnich, gdy ukończą 7-9 lat, a u ras dużych jest to wiek 6-8 lat.

Najważniejsze w przypadku karmienia starszych psów jest zapobieganie tyciu lub chudnięciu, utrzymywanie zwierzęcia w dobrej kondycji, ograniczenie ryzyka wystąpienia chorób i spowolnienie procesów starzenia.

Podstawowe zasady żywienia starszych psów

Po pierwsze, u psów w podeszłym wieku zmniejsza się zapotrzebowanie energetyczne organizmu, gdyż z wiekiem metabolizm staje się wolniejszy, a także zmniejsza się aktywność fizyczna zwierzęcia. Obserwuje się tendencję do odkładania się tkanki tłuszczowej na brzuchu, co może prowadzić do otyłości. Powinniśmy w związku z tym zmniejszyć kaloryczność podawanego pożywienia.

Większość psów w podeszłym wieku zachowuje dotychczasowy apetyt, jednak u niektórych obserwuje się jego spadek. Ze względu na osłabienie zmysłów węchu i smaku, psy stają się bardziej wybredne. Należy uważać, aby psy niejadki za bardzo nie traciły na wadze.

Zapotrzebowanie na białko również wzrasta, gdyż u starszego psa szybko dochodzi do utraty zapasów białka. Dlatego nie należy zmniejszać ilości białka w pożywieniu, za to powinno się dostarczać

odpowiednią ilość wysokiej jakości łatwo przyswajalnego białka, które znajduje się np. w drobiu czy rybach.

Ważne jest, aby dostarczać zwierzęciu odpowiedniej ilości mikroelementów i witamin, gdyż z wiekiem zdolność przyswajania niektórych składników może ulec zmniejszeniu. Warto podawać seniorowi produkty bogate w witaminę B, C oraz E, jak również w cynk.

Z diety seniora należy wyłączyć kości, natomiast warto wzbogacić ją o otręby, aby zapobiegać zaparciom. Posiłki należy rozłożyć na 3 mniejsze porcje w ciągu dnia.

4.5 Żywienie ciężarnych suczek

W czasie ciąży zmienia się zapotrzebowanie przyszłej matki na składniki odżywcze, co wynika z konieczności zapewnienia odpowiedniego wzrostu i rozwoju płodów a potem narodzonego potomstwa.

Jak prawidłowo karmić ciężarną suczkę?

Na początku ciąży, czyli praktycznie przez pierwsze 4 tygodnie, suczkom, które są w odpowiedniej kondycji, podaje się dawkę pokrywającą dotychczasowe zapotrzebowanie, zapewnia się im optymalny ruch i kontroluje wagę. Pokarm powinien pokrywać zapotrzebowanie kaloryczne tak, aby w czasie porodu zwierzę nie było zbyt otłuszczone, ponieważ w przeciwnym razie jest problem z naturalnym porodem na skutek gorszej kurczliwości macicy.

Przełom następuje od około 5 tygodnia ciąży, czyli wtedy, gdy jest intensywny wzrost i rozwój płodów, należy wówczas stopniowo zwiększać ilość podawanej karmy bytowej.

Bardzo ważny jest 6-ty tydzień ciąży, kiedy jest największe zapotrzebowanie kaloryczne. To, jak prawidłowo matka będzie wtedy żywiona rzutuje na fakt, jak zdrowe szczenięta się urodzą i na prawidłową laktację. Zapotrzebowanie energetyczne w tym okresie jest 1,5 do 2 razy

większe od zapotrzebowania bytowego, a suka zwiększa swoją masę ciała o 15-25% aż do porodu.

Znaczenie węglowodanów

Bardzo ważne w żywieniu ciężarnych suk są węglowodany, ponieważ 50% energii potrzebnej na rozwój płodów jest dostarczane w postaci glukozy i pod koniec ciąży suki mają wysokie zapotrzebowanie na łatwostrawne źródła cukru. Jeśli wybierzesz dietę bez lub niskowęglowodanową (np. diety oparte tylko na surowym mięsie PMR) musisz liczyć się z powikłaniami:

- utrata masy ciała suki
- obniżona masa urodzeniowa i przeżywalność szczeniąt
- obniżone pobieranie pokarmu i martwo urodzone szczenięta.

Trzeba też pamiętać, że **w ciąży należy podzielić posiłki na kilka dziennie w myśl zasady „mało a często”**, ponieważ ciężarna macica uciska na narządy jamy brzusznej i gdy suczka zje zbyt dużo, będzie wymiotować, co z kolei może skutkować utratą apetytu.

Tuż przed porodem (2-3 dni) zmniejsza się zapotrzebowanie suczki na pokarm, może stracić apetyt, lub zrobić sobie głódówkę, ponieważ przygotowuje się do porodu i nie jest to groźna dla jej zdrowia, jeśli normalnie się zachowuje i jest aktywna, szykuje gniazdo, wtedy wracamy na te dni do wyjściowej dawki żywieniowej, jaka była podawana na początku ciąży.

4.6 Wymagania żywieniowe psów

Odpowiednie żywienie jest jednym z ważniejszych aspektów opieki nad psem. Jeśli chcesz, by Twój pies był zdrowy, musisz pamiętać o podstawowych wymaganiach żywnościowych. Pies na każdym etapie swojego życia będzie potrzebował pełnowartościowego, zbilansowanego pokarmu. Właściwa dieta będzie podstawą jego dobrego zdrowia

Należy pamiętać, że żywienie psa jest zróżnicowane ze względu na jego wiek, wielkość, zapotrzebowanie energetyczne, ciążę, karmienie czy też ewentualne choroby.

Każdy pies, aby funkcjonować prawidłowo, potrzebuje w swojej diecie takich składników, jak białka (proteiny) – odpowiadające za budowę ciała oraz jego regenerację, węglowodany – będące źródłem energii, tłuszcze – odpowiadające za zdrowy wygląd skóry i włosów oraz będące źródłem energii, witaminy i minerały – potrzebne do określonych reakcji chemicznych w organizmie psa, wypełniaczy – pomagających w trawieniu i funkcjonowaniu jelit, wody – potrzebnej do wszystkich procesów zachodzących w organizmie. Pies żywiony karmą przemysłową i weterynaryjną nie otrzyma wszystkich niezbędnych mu składników odżywczych.

Psy są zwierzętami mięsożernymi – ich układ trawienny najlepiej trawi białka i tłuszcze pochodzenia zwierzęcego. Dlatego bardzo ważnym aspektem jest podawanie psu pokarmów z wysoką zawartością mięsa. Jednak pomimo mięsożerności psów, nie należy zapewniać im diety bogatej tylko w mięso ale z odpowiednią ilością tłuszczu i węglowodanów, zgodną z dziennymi wymogami żywieniowymi.

Mięso stanowi podstawowy pokarm dla psów. Mogą być żywione mięsem ze wszystkich gatunków zwierząt. Najzdrowsza jest jednak wołowina, cielęcina oraz drób. Najlepsze jest mięso pełnowartościowe oraz wysokowartościowe, narządy wewnętrzne (wątroba, śledziona, serca, nerki). Małe znaczenie odżywcze mają płuca, gdyż zawierają dużą ilość tkanki łącznej (mogą stanowić pokarm uzupełniający).

Szczeniętom zaleca się podawanie mięsa końskiego, jako pierwszego stałego pokarmu. Mięso przed podaniem należy przemrozić przez około 3 doby, by zniszczyć wirusy i pasożyty, które mogą się w nim znajdować.

Ryby mogą stanowić dla psów źródło białka, które jest niezbędne. Zawierają one także witaminę A oraz fosfor. Psom należy podawać mięso z ryb morskich, takich jak dorsz czy okoń morski, surowe lub ugotowane. Wcześniej należy usunąć z ryb duże ości. Nie wolno jednak psom podawać ryb wędzonych, smażonych czy marynowanych.

Nie należy pozbawiać psa soli, gdyż jest ona niezbędna w przemianie materii. Najlepsza jest sól himalajska zawiera mikroelementy. Trzeba jednak uważać, gdyż nadmiar soli powoduje zaburzenia w przemianie materii. Stare i nadpsute resztki jedzenia należy usunąć, żeby pies nie uległ zatruciu.

Kości są niedocenione przez wielu ludzi - kości cielęce, chrząstki i kruche kości wołowe stanowią dla naszych czworonogów niezbędny smakowity dodatek, ale pod warunkiem, że nie są zbyt wyługowane długotrwałym gotowaniem. Są one jednak dodatkiem do diety naszego pupila, nie mogą stanowić głównego pokarmu. Stanowią źródło substancji mineralnych i doskonale wzmacniają zgryz i mechanicznie czyszczą zęby naszego pupila.

Nie można jednak podawać psu kości piszczelowych i rurowych, szczególnie z dziczyzny lub drobiu, ponieważ łatwo się łamią na cienkie i ostre kawałki, co może powodować uszkodzenie żołądka lub jelit.

Mleko szczególnie kozie powinno być podawane jedynie szczeniętom i karmiącym sukom. Dorosłe psy, które otrzymują białko pod postacią mięsa, mogą się bez niego obejść. Mleko musi być świeże lub dobrze zakwaszone. Nadkwaszone mleko łatwo wywołuje zaburzenia w czynności przewodu pokarmowego, zwłaszcza u młodych zwierząt.

Tłuszcze zawierają nienasycone kwasy tłuszczowe, które są niezbędne dla organizmu naszego pupila, a ponadto doskonale wpływają na wygląd skóry i sierści naszych czworonogów. Najlepszym tłuszczem zwierzęcym jest łój wołowy, a z roślinnych olej kokosowy.

Pokarmy roślinne są źródłem energii dla psów. Dają im uczucie sytości, którego nie ma po zjedzeniu samego mięsa. Najbardziej przyswajalnym pokarmem roślinnym jest ryż, jednak nie należy go stosować zbyt długo, ponieważ może doprowadzić do odtłuszczenia.

Ziemniaki można podawać psu jako zamiennik ryżu. Aby pies mógł strawić skrobię ziemniaczaną należy ugotowane ziemniaki rozgnieść. Skrobia ziemniaczana podobnie jak ryż ma działanie osłaniające na

jelita, stąd dieta ziemniaczana może być stosowana w przypadku schorzeń przewodu pokarmowego np. biegunki

Rośliny strączkowe zawierają dużo białka roślinnego. Można podawać psu ugotowaną fasolkę szparagową, groszek zielony. Ponieważ psy nie miażdżą zębami pokarmu, lecz połykają duże jego kawałki, warzywa należy podać ugotowane lub starte.

Prysmaki to skuteczna nagrodą podczas wychowania każdego psa. Należy je jednak stosować z umiarem. Pies nie powinien oczekiwać, że po każdym wykonanym poleceniu będzie nagradzany jakimś przysmakiem. Nagrodą jest również ustna pochwała i pieszczota. Prysmaki powinny być nagrodą za szczególnie dobrze wykonane ćwiczenia. Trzeba również pamiętać, że zbyt kaloryczne przysmaki podawane psu w dużych ilościach mogą go utuczyć. Najlepiej stosować specjalne psie ciasteczka, zawierające niewiele mięsa i kalorii.

Woda jest bardzo ważnym składnikiem w procesie przemiany materii. Należy dbać o to, by pies miał cały czas dostęp do świeżej i czystej wody. Pamiętać trzeba również o tym, by wymieniać ją przynajmniej raz dziennie.

Pies powinien mieć swoją miskę. Nie może być to miska plastikowa. Jedną, w której dostaje karmę i drugą, w której zawsze ma czystą wodę. Obecnie na rynku jest duży wybór tego typu produktów. Miska powinna być starannie myta przez każdym posiłkiem. Podawany pokarm powinien być zawsze świeży, o temperaturze pokojowej. Nie powinien być zimny lub gorący. Jeśli przygotowaliśmy pokarm na kilka dni i przechowujemy go w lodówce, należy zawsze pamiętać o jego podgrzaniu. Bardzo niebezpieczny dla naszych czworonogów jest pokarm skwaśniały, stęchły i spleśniały. Jest on najczęściej przyczyną zatrucia i chorób u psów.

4.7 Regularność posiłków

Dla właściwej przemiany materii, poczucia sytości i stabilnego trybu życia powinniśmy karmić psa o określonych porach i w konkretnych sytuacjach.

Ile razy dziennie powinien jeść dorosły pies?

- Nieduże dorosłe psy

Niedużym dorosłym psom wystarczy jeden posiłek dziennie. Można też rozłożyć ich dzienną porcję na dwie części. Uważa się, że dzienna porcja podana w dwóch częściach w ciągu dnia zwiększa uczucie sytości. Jednorazowe karmienie natomiast, szczególnie wieczorem, ma inną zaletę – pozwala psu w spokoju przetrawić spożyty posiłek, ponieważ bezpośrednio po jedzeniu większa aktywność psa nie jest wskazana.

- Duże i olbrzymie psy

Duże i olbrzymie psy powinny dostawać swoją dzienną porcję rozłożoną na dwa posiłki w ciągu dnia. Pory karmienia nie muszą być wymierzone punktualnie co do minuty, ważne jest by zachować pewien rytm – np. zawsze karmimy psa wieczorem, albo wieczorem i rano. Regularność żywienia jest ważna dla organizmu, ale pamiętaj, że pies to z natury drapieżnik. A drapieżnikom też nie zawsze udaje się zdobywać pożywienie tak regularnie.

Domowe psy są w prawdzie przyzwyczajone do stałego żywienia przez ludzi, ale nie musimy narzucać im i sobie tak sztywnego ramowego trybu życia.

Ważne, aby zachować zasadę karmienia psa w jego porach i nie dokarmiać przez cały dzień do woli. Regularność posiłków i

niedokarmianie poza ich porą pomaga zapobiec wiecznemu "żebraniu" o jedzenie i otyłości psa.

Zadanie kontrolne

1. Ułóż zdrowy posiłek dla Twojego psa